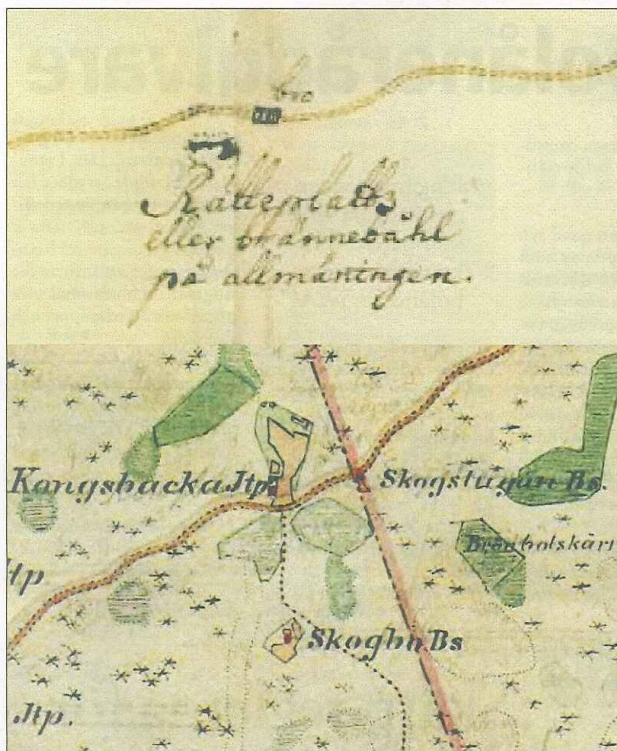
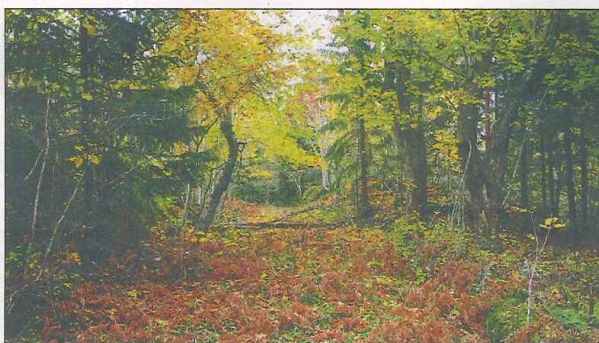

Överst ses en karta från 1723 som beskriver vägen mellan säterierna Boxholm och Rinna och på den framgår avrättningsplatsen vid Brännbålskärr tydligt. En bila är ritad och texten lyder: Rätteplats eller brännebåhl på allmanningen. Den undre kartan är från 1870-talet och dagens torp Brännbålskärr hette då Kongsbacka. Brännbålskärr (avrättningsplatsen?) låg sydost om torpet enligt den kartan.

Avrättningsplatsen låg strax öster om den nuvarande bostaden Brännbålskärr. Där är denna bild tagen och den gamla vägen syns tydligt. Det är spännande att fundera på var avrättningarna kan ha ägt rum.

Norr om Hultarestugan, ungefär 4,5 kilometer nordväst om Brännbålskärr, ligger Klockarens grav. Här vilar klockaren Anders Forseilius, som egentligen skulle få sista vilan vid Brännbålskärr, på allmanningen. Han hade begått självmord och fick inte därför begravas i vigd jord.

Nedgrävt i Rinna socken

Här var rätteplats eller brännebåhl på allmanningen

RINNA (LT)

Att det en gång i tiden fanns en avrättningsplats 5,5 kilometer fågelvägen väster om Boxholms tätort är troligen obekant för de flesta Boxholmsbor. Likaså att det låg en adelsgård i Mossebo som beboddes av Johan Rosenhane, riksråd och landshövding i Viborgs län. Klockarens grav på allmanningen är nog än mindre känd.

I Boxholms kommuns västra del hittar vi den långsmala socknen Rinna. Visserligen saknar socknar en administrativ enhet idag, men begreppet används ändå. Rinna socken uppgår sedan år 2010 i Boxholms församling.

Rinna sockens historia bör spåra från gången tid. Länstidningen beger sig till Boxholms säteri och därifrån går färden väster ut på den gamla väg som slingrar sig fram i skogen ända till Mossebo. Vägen finns upptagen på en karta från 1723 och visar sätesgårdarna Boxholm och Mossebo.

Mitt emellan de båda säterierna ligger torpet Brännbålskärr. Namnet för tankarna till gamla tiders bålbränning och att det har legat en avrättningsplats nära Brännbålskärr är sedan länge känt bland Boxholms hembygdsforskare.

Avrättningsplatser var inget ovanligt förr i tiden och de placerades gärna i socknens utkant. Ur historiens dunkel har det inte varit möjligt att få fram mer än ett dokumenterat fall om avrättning vid Brännbålskärr.

Det var Olof Arvidsson från Arvidstorp, på Laggarps ägor, som bedrev tidelag med sin systers kviga. Hela denna historia går att läsa på föreningen Krafttagets hemsida. I domen står bland annat att han "... till sky och warnagel, bör halshuggas och i bålen brännas, samt systemen Brita Börjesdotters qwiga eller unga ko, tillika dödas och brännas". Olof Börjesson avrättades på Korsbacka avrättningsplats den 16 november 1774.

Torpet Brännbålskärr hette förr Korsbacka och på 1870-talets häradskartor heter torpet Kongsbacka. Att torpet idag kallas för Brännbålskärr beror sannolikt på att namnet kom att användas i folkmun. Det tror i alla fall Bert Kylegård som bor i Brännbålskärr.

Troligtvis har fler personer avrättats vid Brännbålskärr, men något bevis för detta har inte forskats fram.

Den exakta platsen för avrättningen har fallit i glömska, men Bert Kylegård berättar att han hört att den låg vid en stor sten en bit öster om tor-

pet och intill den gamla vägen. Just i detta område är vägen idag något ombyggd, tre-fyrahundra meter av vägen har en annan sträckning. Den

De stannade långt tidigare och grävde ner kista och lik i ett kärr, ungefär fem kilometer från den tänkta platsen."

gamla vägsträckningen syns dock tydligt i terrängen.

På häradskartan från 1870-talet kan man läsa "brännbålskärr" i ett skogs- och kärrområde sydost om torpet, där centralvägen idag går fram. Kanske var det i detta område avrättningarna ägde rum? Varför står det annars "brännbålskärr" vid området på den 140 år gamla kartan? Där bör det också ha varit förhållandevis enkelt att gräva ner kvarlevorna av de avrättade.

Om någon trots nämnda bevisning tvivlar på att det funnits en avrättningsplats vid Göstrings häradsallmännings djupaste skogar, så går det att ta en närmare titt på kartan från 1723, den som visar vägen mellan säterierna Boxholm och Mossebo. På kartan, i höjd med Brännbålskärr, är en bila ritad och där står "Rätteplats eller brännebåhl på allmanningen". Tyvärr är kartan inte tillräckligt detaljerad för att visa den exakta platsen.

På Krafttagets hemsida

finns en annan historia, ursprungligen från Mjölby hembygdsråds årsbok 1990. Den handlar om "klockarens grav".

Anders Forseilius föddes 1794 i Stenstugan på Viprödsle ägor i Ulrika socken. 1819 kom han till Väderstad där han blev klockare, men 1833 tog han livet av sig genom att dränka sig. Mördare eller självmördare fick sällan begravas i vigd jord förr i tiden och i detta fall beslutade tinget att "Forseilius döda kropp skulle av skarprättaren till skogs föras och i jord grävas". Till skogs innebar häradsallmanningen vid Brännbålskärr. Självmördaren Forseilius skulle grävas ner på samma plats där andra fått sätta livet till.

De som bar kistan och skulle verkställa begravningen tyckte det var tungt att bära ända ner till Brännbålskärr. De stannade långt tidigare och grävde ner kista och lik i ett kärr, ungefär fem kilometer från den tänkta platsen. Senare skulle det visa sig att de grävt ner Anders Forseilius på gården Skräppes ägor. Detta upptäcktes och uppskattades inte, så kistan fick grävas upp och flyttas till allmanningen utanför Skräppes grind.

Idag är gravplatsen, som är belägen någon kilometer norr

om Hultarestugan, markerad med ett träkors och en minnesskylt.

I boken Tusenårssteg går att läsa att Mossebo säteri var förfallet då det lades under Boxholm 1728, varför det revs.

Säteriet var det enda adelsgodset i Rinna socken. Det ägdes från 1606 av Lindorm Ribbing, därefter av hans änka Märta Bonde som dog på Mossebo 1642. Dottern Brita övertog godset och hennes man Johan Rosenhane, 1611-1661, bodde tidvis på Mossebo, men mest tycks han ha varit på resa. Rosenhane var riksråd, landshövding i Viborgs län, Karelen och så småningom i Östergötland.

I dag är det svårt att förstå att det legat en stor adelsgård alldeles vid kanten av Mossebosjön, eller vid kanten av Isballen som sjön faktiskt kallas på den gamla kartan från 1723. Ett tränat öga ser säkert spår i marken efter större byggnader och de stora stenmurarna runt gårdsområdet kan ingen missa.

Annars har vi nu den bästa tiden framför oss för att leta efter spår från en svunnen tid. När gräset vissnar ner och innan det börjar våras - och självklart då allt inte ligger gömt i snö - då är det lättast att hitta torpurner eller andra spår som generationer före oss lämnat efter sig.

Text och bild: KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips i Boxholms kommun

Handarbetscafé

Handarbeta tillsammans med andra på vårt bibliotek varje lördag förmiddag. Tid: Lördagar t o m 13-12-28, kl 10-13. Plats: Boxholms bibliotek.

Fotoutställning

Ingvar Klingborg, Barsebäckshamn. Tid: T o m 13-11-01. Plats: Boxholms bibliotek.

Gosedjursövernattnig

Barn får lämna sitt gosdjur för övernattnig på biblioteket. Hur det går till? Kom in till oss så berättar vi mer. Tid: 13-10-18, kl 16.30-18. Plats: Boxholms bibliotek.

Bio: Lasse-Majas detektivbyrå

Tid: 13-10-19 och 13-10-20, kl 15. Plats: Folkets hus.

Författarbesök Martina Haag

Martina Haag, skådespelare, författare och krönikör, pratar om sitt författarskap och sitt nya löparliv som hon skriver om i boken Heja, heja! Förläggare på biblioteket och simhallen. Förfiskningar. Tid: 13-10-24, kl 19-21. Plats: Boxholms bibliotek.

Opera: Näsan

Sjostakovitj. Direktsänd föreställning från The Met i New York. Tid: 13-10-26, kl 19 samt 13-10-27, kl 14. Plats: Folkets hus.

Höstlovskul

Spela Wiispel tillsammans. Tid: 13-10-28, kl 15-17. Plats: Boxholms bibliotek.

Höstlovskul

Pyssla med Suss Mideskog Wass. Tid: 13-10-29, kl 10-12. Plats: Boxholms bibliotek.

Höstlovskul

Måla din egen figur och spela varhammer med Tranås varhammerförening. Tid: 13-10-30, kl 12-15. Plats: Boxholms bibliotek.

MÖTESNOTIS

SPF Stenbocken har haft månadsträff på Bjursdalens servicehus. Sjuttio medlemmar hade samlats där för trevlig samvaro. För underhållningen stod riksspelmannen Claes-Göran Olsson som kaserade och underhöll publiken med musik på nyckelharpa. Många i publiken nickade igenkännande då Claes-Göran berättade episoder ur sin uppväxt. Claes-Göran Olsson är i grunden Boxholmsbo. Efter underhållningen informerade ordföranden Mona Brand om nyheter inom förbundet.